

Trots
Lef
Bouwen
Kansrijk

Enschede

Coalitieakkoord Enschede 2018-2022

- ✘ Burgerbelangen Enschede
- ✘ D66
- ✘ VVD
- ✘ PvdA
- ✘ ChristenUnie

Trots &

Wij zijn trots om te leven en werken in de mooiste stad van Twente. Dat stralen we uit. Enschede fonkelt op de grens met Duitsland en de rest van de wereld. Onze stad is de plek waar jij mag zijn wie je bent. We helpen elkaar bij tegenslag en komen daar samen sterker uit.

Daarin zien we groei en veerkracht.

De komende 4 jaar gaan we daadkrachtig te werk. Dat is nodig. Daar hoort bij dat we ook besluiten nemen die pijn kunnen doen. Dat is onderdeel van het besturen van een stad. We houden oog voor hen die onze hulp écht nodig hebben en zijn dáár waar we een verantwoordelijkheid hebben. Waar dat niet zo is, laten we anderen doen waar ze goed in zijn.

Met Lef

Verder Bouwen

We bouwen samen met jou verder aan de stad. Voor nu en voor toekomstige generaties. Dat doen we in de breedste zin van het woord; door maatregelen te nemen om zorg en het leven be-

taalbaar te houden, maar ook door in te zetten op het gebruik van duurzame energie. Door samen te bouwen kunnen we groeien en blijven ontwikkelen.

We zien kansen voor de stad. Die willen we benutten door te innoveren en experimenteren. Met een helder doel voor ogen. Daar hoort bij dat we plannen bijstellen, als blijkt dat we op die manier ons doel niet halen. Daar hoort ook bij dat we het kapitaal van onze stad, onze inwoners, maximaal uitdagen om te groeien en nieuwe talenten bij zichzelf te ontdekken: We koesteren de wetenschap dat de kansen die Enschede biedt, meer dan eens het begin zijn van grote successen.

Aan KanSrijk

EnSchede

Samen met jou gaan we aan de slag om van Enschede nog meer de plek te maken waar iedereen wil zijn en blijven. We nemen initiatief in de regio en stimuleren inspiratie en verbinding. Samen met iedereen die woont en werkt in Enschede, vormen we de identiteit van de stad met een sterk DNA. Een DNA dat bestaat uit een rijke geschiedenis, oog voor elkaar, een kloppend hart en een hoopvolle toekomst.

Enschede, juli 2018

Burgerbelangen Enschede
D66
VVD
PvdA
ChristenUnie

InhoudSopgave

Goed bestuur: Voor de stad

We zetten samen de stad in haar kracht	6
We laten inwoners, partners en ondernemers meedoen.....	7
We werken waar het kan samen met regionale, nationale en internationale partners.....	7

Duurzaamheid: de juiste mix van energie

We willen dat Enschede in 2050 klimaatneutraal is	9
We hebben plannen voor het opwekken van energie	9
We hebben plannen voor het besparen van energie	10
We hebben plannen tegen teveel warmte en water	11
We bewaken de luchtkwaliteit.....	11
We benutten kansen rond circulaire economie	11
We gaan voor afvalloos Twente	11
We beginnen bij onszelf	12

Sociaal Domein & Jeugd: Verder bouwen, scherpe keuzes

We houden de zorg betaalbaar	13
We versterken de wijkteams.....	14
We houden voorzieningen in de wijk toegankelijk.....	15
We hebben oog voor mantelzorgers en vrijwilligers	15
We bestrijden fraude en misbruik	16
We investeren in meedoen en thuisvoelen	16
We willen dat meer Enschedeërs aan het werk gaan	16
We zoeken naar duurzame oplossingen voor schulden en armoede en helpen nieuwe problemen voorkomen.....	17
We onderkennen de belangrijke sociaal-maatschappelijke rol van het onderwijs	17

Bruisende stad: Enthousiasme en mogelijkheden

We zien de economie als middel om de kracht van Enschede te versterken	19
We houden Enschede bereikbaar	20
We houden Enschede veilig	21
We zien de toegevoegde waarde van sport.....	22
We zien de toegevoegde waarde van cultuur	22
We zien dynamiek in stedelijke ontwikkeling, wonen en bedrijventerreinen	23

(G)één geld: Veel belangen en wensen

We kunnen de stad alleen ontwikkelen als de financiële basis op orde is.....	25
We doen meer met minder	25
We investeren om de stad vooruit te helpen.....	25
We voegen budgetten op het sociaal domein samen tot Sociaal budget	26
We scherpen het inhoudelijk toezicht op subsidieontvangers aan	26
We hanteren financiële spelregels.....	26
We hanteren een financieel kader	26

Goed bestuur: Voor de stad

De gemeente besturen doen we niet alleen en dat kunnen we ook niet alleen. Dat doen we in nauwe samenwerking met inwoners, partners en ondernemers in onze stad.

- ✘ Wij willen een bestuur zijn dat meedenkt in kansen. We willen snel handelen en durven besluiten ook in nieuwe situaties. Waar het gaat om uitproberen, bijsturen en leren geven we ruimte en gaan wij beslissingen niet uit de weg, maar besturen met lef;
- ✘ Als bestuur zijn we duidelijk, eerlijk en benaderbaar. We leggen uit wat we doen en waarom. Soms nemen we besluiten die voor een deel van de Enschedeërs pijn doen. Dat hoort bij het besturen van een stad. Ook durven we moeilijke beslissingen te nemen zonder te vluchten in alleen procesafspraken;
- ✘ Wij blijven inzetten op de verbetering van de kwaliteit van het bestuur. De gemeentelijke adviesraden kunnen ons daarbij helpen. In overleg met die adviesraden kijken we of we kunnen komen tot één integrale adviesraad voor het ontschotter sociale domein.
- ✘ Naast de gemeenteraad, kijken de bezwarencommissie, de accountant, de rekenkamer en de klachtencommissaris over onze schouder mee. Zij controleren ons en houden ons scherp in ons handelen;
- ✘ Wij maken werk van een optimale informatieuitwisseling met de instituties die ons bestuur controleren en adviseren;
- ✘ Wij zorgen dat basisinformatie over besluitvorming door het college, de burgemeester en de gemeenteraad goed, doelmatig, digitaal en vernieuwend toegankelijk is;
- ✘ De besluiten die wij nemen en de voorstellen die we aan de gemeenteraad voorleggen zijn begrijpelijk geschreven en gaan uit van voldoende informatie;
- ✘ Wij gaan met de raad in gesprek welke onderwerpen zich zouden lenen voor het ophalen van richting, nadere kaderstelling, voordat we deze in definitieve voorstellen aan de raad voorleggen (de zogeheten blauwe nota);
- ✘ Wij besturen met elkaar als een team, niet naast of zonder elkaar. We onderstrepen de onderlinge verbondenheid tussen de verschillende domeinen en werken daarin actief samen. Dat geldt ook voor de samenwerking tussen college en ambtelijke organisatie. We zijn scherp op ongewenste bijeffecten die zich kunnen voordoen als we nieuw beleid inzetten;
- ✘ De kwaliteit van het bestuur (inclusief klachten en bezwaren) toetsen wij jaarlijks door middel van het uitbrengen van en burgerjaarverslag.

We zetten samen de stad in haar kracht

Wij brengen mensen bij elkaar en helpen de stad vanuit haar kracht te groeien.

Enschede is een stad die ruimte geeft aan toevallige en gewilde ontmoetingen tussen mensen. Deze ontmoetingen zorgen voor begrip, respect, vertrouwen, vergroten van kennis en kansen en bindt talent aan onze stad. Op die manier kunnen we groeien, innoveren en ontwikkelen

Dit uitgangspunt vraagt van ons om dingen mogelijk te maken en durven te besluiten. Ook als het gaat om situaties die nog niet geheel zijn te voorspellen tonen wij lef en hakken knopen door. Wij begrijpen dat we daardoor soms fouten zullen maken en soms besluiten moeten terugdraaien.

- ✘ Onze inwoners moeten er op kunnen vertrouwen dat we besluiten volgens de daarvoor geldende regels nemen (de procedurele rechtvaardigheid van het bestuur), ook al is men het niet eens met de inhoud van de genomen besluiten;
- ✘ Wij stimuleren de inzet van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen en bieden ruimte voor experimenten. We betrekken daarbij nadrukkelijk ondernemers en maatschappelijke organisaties in de stad en de regio.

We laten inwoners, partners en ondernemers meedoen

De afgelopen jaren zijn er tal van nieuwe initiatieven ontwikkeld om onze inwoners meer bij het bestuur te betrekken. Op deelgebieden hebben inwoners daadwerkelijk invloed gekregen. De vuurwerkdialoog (G1000) is daarvan een van de voorbeelden. Ook de samenwerking met lokale media (TV Enschede FM) leverde hier een toegevoegde waarde. Wij willen deze samenwerking binnen de bestaande budgetten voortzetten bijvoorbeeld bij het Enschedeakkoord. Dat kan wat ons betreft alleen als over de relatie tussen dit soort initiatieven en de rol van de gemeenteraad duidelijke afspraken worden gemaakt.

Ook partners en ondernemers zijn soms nodig om grote beslissingen te kunnen nemen en daarna geaccepteerd en uitgevoerd te krijgen. Dit betekent echter niet dat iedereen dan ook overal over kan meebeslissen. Dit vereist dat het gemeentebestuur oprecht luistert naar verschillende belanghebbenden voor er een besluit wordt genomen; wij zijn eerlijk en open. Of naar Confucius: *'we hebben twee oren en een mond, om tweemaal zoveel te luisteren als te praten'*. Ook gaan we verder met de wijkgerichte aanpak en het stadsdeelgewijs werken.

- ✘ We maken heldere afspraken tussen bestuur en inwoners voordat een burgerinitiatief van start gaat. Zo weten we wederzijds wat we van elkaar mogen verwachten;
- ✘ Wij stimuleren experimenten onder het motto *right tot challenge* waarbij een wijk het recht verwerft om een voorziening in eigen hand te nemen wanneer de bewoners menen dat beter te kunnen dan de gemeente zelf;
- ✘ Wij maken vooraf aan onze inwoners, partners en ondernemers duidelijk wanneer wij ze vragen over besluiten mee te praten, mee te denken of mee te beslissen. Daarbij leggen we verbinding met het Enschede Akkoord, waarin dergelijke initiatieven een plaats krijgen;
- ✘ Enschede kenmerkt zich door stadsdeelgewijs werken en onze wijkteams. Zij vormen de ogen en oren in buurten en wijken. Daar zijn wij trots op en willen hierop voortbouwen;
- ✘ We onderzoeken verbeteringen in onze wijk- en stadsdeelaanpak om doelen dichterbij onze inwoners te brengen. Het zwaartepunt moet waar mogelijk meer in stadsdelen en wijken liggen om aan te sluiten bij de leefwereld van onze inwoners.

We werken waar het kan samen met regionale, nationale en internationale partners

Enschede is onderdeel van de rest van de wereld. De positie en de rol van Enschede blijft verbonden met de uitgangspunten: positionering, profilering en agglomeratiekracht. Dat is nodig om de invloed van Enschede én de regio verder te versterken ten opzichte van andere gebieden in Nederland en Europa. Samenwerking is op inhoud noodzakelijk op tal van terreinen. Bijvoorbeeld in het kader van de lobby We willen met lef vooruit om onze groeiende (inter)nationale positie te versterken. Dat geldt in het bijzonder voor onze relatie met Duitsland. De strategie op die samenwerking willen we op korte termijn vaststellen.

- ✘ Wij zien meerwaarde in de stedelijke samenwerking met Hengelo en Almelo;
- ✘ Wij gaan voor de Agenda voor Twente. In samenwerking met de Twenteboard kiezen wij voor een duidelijke focus die aansluit bij de kracht van onze stad en regio;
- ✘ Intensieve inhoudelijke samenwerking is nodig om voor Enschede en Twente meer slagkracht te ontwikkelen en op die manier vanuit gezamenlijkheid de economie stimuleren. In beginsel met alle veertien gemeenten in de regio, maar we blijven niet stilstaan als niet iedereen mee wil doen;

- ⊠ Wij blijven ons bij de samenwerking in het algemeen richten op waar we als Enschede voor staan en wat we willen bereiken. Dat doel staat voorop als we naar onze omgeving kijken. De schaal en de inhoud bepalen welke verbindingen we als stad maken. Die kunnen per doel verschillen. Samenwerking mag nooit ten koste gaan van onze eigen doorzettingsmacht;
- ⊠ We investeren in de samenwerking met onze Duitse burens, de MONT-regio en in onze partnersteden Munster, Dalian en Palo Alto. Dat doen we op een effectieve manier, zodat de samenwerking concreet iets oplevert. Wij breiden vooralsnog het aantal partnersteden niet uit, we richten onze energie op de steden waarmee we een bestaand partnerschap hebben;
- ⊠ Om verder te bouwen aan Enschede zijn posities in netwerken en lobby binnen Regio Twente, de provincie Overijssel, VNG, G40 en het Rijk van groot belang. Ook Europa is een vanzelfsprekend verband waar we onze pijlen op richten.

Duurzaamheid: de juiste mix van energie

Wij willen dat Enschede ook voor toekomstige generaties een fijne plek is om te zijn, daarom moeten we nu al onze verantwoordelijkheid nemen. Door nu stappen te zetten, kunnen onze kinderen later ook nog profiteren van een prettige leefomgeving. Wij realiseren ons dat dergelijke ambitieuze doelstellingen niet behaald kunnen worden zonder de inwoners en ondernemers van Enschede. Alleen samen kunnen we deze weg bewandelen; wij moeten allemaal ons steentje bij dragen. Draagvlak voor moeilijke maatregelen is daarbij belangrijk, maar wij beseffen ons dat 100% draagvlak niet altijd haalbaar is. Daarvoor is de opgave te groot. De opdracht die wij zien op het gebied van duurzaamheid, bestaat uit een aantal onderdelen:

- ⊗ Het opwekken van duurzame energie
- ⊗ Het besparen van energie
- ⊗ Het toevoegen van groen in de stad

We willen dat Enschede in 2050 klimaatneutraal is

Wij gaan er vanuit dat iedereen bijdraagt aan duurzaamheid. Dat principe wordt leidend in ons beleid. Ons doel is om Enschede in 2050 klimaatneutraal te laten zijn, in lijn met het klimaatakkoord van Parijs. Hoe we dat gaan doen weten wij nog niet precies; maar we moeten wel nú aan de slag. Daarbij laten we ruimte voor innoverende techniek die in de toekomst kan helpen ons doel te halen. 2050 klinkt nog ver weg.

Daarom maken wij een tussenstap met doelstellingen voor 2023. Dat moment ligt dichterbij in de tijd en is daarom concreet te maken. We concentreren ons op dat wat mogelijk is binnen onze eigen gemeentegrenzen, waar mogelijk zoeken we samenwerking met de (eu)regio, provincie en het rijk.

- ⊗ Wij vinden het belangrijk dat elke inwoner van Enschede, ongeacht inkomen of koop- of huurhuis kan bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Er zijn regelingen om dat te stimuleren, maar die bereiken nu een te kleine groep inwoners. We gaan extra inzetten om de bestaande regelingen bekender te maken en inwoners en bedrijven te verleiden tot het nemen van klimaatmaatregelen. Mensen die hun energierekening niet kunnen betalen helpen we met zowel energiebesparing als het energiezuinig maken van hun woning. Daarbij leggen we maximaal de koppeling met de aanpak van schulden;
- ⊗ Het principe 'de vervuiler betaalt' is het uitgangspunt in ons beleid;
- ⊗ We stellen een meldpunt 'vieze regels' in. Daar kunnen inwoners en bedrijven meedenken over waar de lokale en regionale regelgeving beter kan en waar nationale en Europese regelgeving onze ambitie tegenwerken., om zo samen de toekomst meer duurzaam te maken.

We hebben plannen voor het opwekken van energie

We gaan zonneparken en windmolens realiseren:

- ⊗ We faciliteren partijen om in de komende 4 jaar aanvullend op de ruim 8% waar we nu staan in totaal 8%-punt duurzame energie op te wekken binnen de gemeentegrenzen. Dit hanteren wij als leidend principe;

- ✘ Wij faciliteren kleinschalige particuliere initiatieven en bieden lokale kleinschalige initiatieven ruime ondersteuning bij het ontwikkelen van duurzame energieprojecten, maar realiseren ons tegelijkertijd dat onze stevige ambities ook vragen om grootschalige energieopwekking;
- ✘ Daarom werken we aan het faciliteren van een gemiddelde van 40 ha zonneparken per jaar. De bolling en de oostkrans van de Usseler Es gebruiken wij niet voor het opwekken van energie;
- ✘ Wij zetten in op initiatieven uit de markt om 3 windmolens in 3 zoekgebieden (A35 bij de Grolsch, A35 Boeldershoek en industrieterrein Marssteden) mogelijk te maken;
- ✘ We monitoren nauwkeurig of we onze ambitie, 8% binnen de gemeentegrenzen op te wekken duurzame energie, halen. Mocht na twee jaar blijken dat we achter blijven, dan worden automatisch twee andere zoekgebieden opengesteld voor het realiseren van extra windenergie;
- ✘ De verduurzaming van woningen en naar rato de opbrengsten van Twence, tellen we maximaal mee in het behalen van onze doelstelling op aanvullende duurzame energieopwekking. We onderkennen het belang van het helder inzichtelijk maken van de voortgang hierop;
- ✘ We faciliteren gesprekken tussen energiecorporaties en andere partijen met initiatief maximaal. Op die manier willen we de voordelen zowel in energieopbrengst als financieel voor Enschede inzetten;
- ✘ We willen samen met buurtbewoners en woningbouwcorporaties per wijk een plan opstellen om klimaatneutraal te worden;
- ✘ We stimuleren de ontwikkelingen rond (een regionaal) warmtenet met aandacht voor de individuele wensen van mensen;
- ✘ Kleinschalige particuliere zonneparken tot 150 m2 kunnen legesvrij worden gerealiseerd, binnen de grenzen van het duurzaamheidsfonds;
- ✘ Voor alle duurzame energieopwekking zal van initiatiefnemers worden gevraagd projecten zo vorm te geven dat er een acceptabele verdeling tussen lusten en lasten voor omwonenden is. Als een initiatiefnemer niet openstaat voor lokale participatie, dan volgt bij commercieel gebruik de betaling van leges. Wanneer het duurzaamheidsfonds is uitgeput, is er geen sprake meer van legesvrije aanleg van energieopwekkingsmiddelen.

We hebben plannen voor het besparen van energie

- ✘ Vanaf 2019 is elk nieuw pand binnen de gemeentegrenzen aardgasloos en voldoet het aan de EPC 0.2 norm;
- ✘ De gemeente neemt het voortouw door het gemeentelijke vastgoed zo snel mogelijk, maar uiterlijk in 2040, energieneutraal te maken, met respect voor onze monumentale panden. Daarbij houden we rekening met de staat van het pand en technische/bedrijfseconomische beperkingen;
- ✘ Wij maken concrete afspraken met de woningbouwcorporaties om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. De corporaties zijn een belangrijke partner in de Dynamische Investerings-Agenda (DIA). Door onder andere hun investeringen te betrekken in een integrale aanpak en af te stemmen op gemeentelijke investeringen en investeringen van anderen kan de duurzaamheidsaanpak ook een impuls geven aan stedelijke vernieuwing en leefbaarheid van wijken;
- ✘ Bij gezamenlijke initiatieven worden zoveel mogelijk de particuliere woningbezitters en pandeigenaar uitgedaagd om mee te doen. Door landelijke regelgeving mogen corporaties niet optreden als leverancier van energie, waardoor duurzaamheidsinitiatieven waarvan huurders mee kunnen profiteren tegengehouden worden. Wij willen samen met de corporaties optrekken om hen maximaal in positie te brengen hun verantwoordelijkheid in de duurzaamheidsopgave te (kunnen) nemen;
- ✘ Wij omarmen het initiatief van Gasloos Tweekelerveld als pilot door de implementatie zo snel mogelijk te starten, subsidie aan te vragen en mee te doen in de eerste tranche. Tegelijkertijd zal worden onderzocht hoe een dergelijk initiatief kan worden uitgerold over andere wijken en buurten.

We hebben plannen tegen teveel warmte en water

Omdat de aarde opwarmt wordt het steeds belangrijker om maatregelen te nemen tegen warmte (hit-testress) en overtollig water. Daarom gaan we in de komende jaren aan de slag met de volgende maatregelen:

- ✘ Bij het ontwikkelen van stedelijke plannen houden wij rekening met extra waterberging en “kwalitatief” groen. Bomen en planten houden het klimaat in de stad aantrekkelijk en dragen bij aan de klimaatadaptatie, biodiversiteit, het woon-, werk en vestigingsklimaat van de stad en de gezondheid van inwoners;
- ✘ Via het Gemeentelijke Rioleringsplan wordt er verdere invulling gegeven aan het oplossen van de wateroverlast in Enschede. De Stadsbeek en aanleg van drainage zijn hier voorbeelden van. Bij particulieren en bedrijven zien wij in toenemende mate versterking van hun terreinen. Versterking versterkt de effecten van de klimaatverandering. Wij intensiveren de stimulering van maatregelen om te ontharden, groene daken aan te leggen en water op te vangen. Hierbij hanteren wij het principe van de vervuiler betaalt;
- ✘ Wij gaan onderzoeken hoe we bij nieuwbouw, maatregelen die het drinkwatergebruik beperken en/of hergebruik van regenwater bevorderen, kunnen stimuleren of afdwingen. De uitkomsten van dit onderzoek passen we toe bij de voorwaarden m.b.t. de realisatie van nieuwbouwwoningen en bedrijven.

We bewaken de luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit is een belangrijke graadmeter voor de aantrekkelijkheid van de stad als verblijfplaats. De luchtkwaliteit blijven wij continue monitoren. Het ambitiesdocument gezonde lucht is daarbij ons uitgangspunt.

- ✘ Voor het instellen van milieuzones t.a.v. auto's en vrachtwagens, ontwikkelen wij nu geen eigen beleid, maar volgen wij de ontwikkelingen van landelijk beleid;
- ✘ Wij gaan de mogelijkheid onderzoeken of een volledige schone distributieketen voor levering aan inwoners en ondernemers in de binnenstad mogelijk is, in lijn met het convenant (*Green Deal Zero Emission Stadslogistiek*) dat gemeente Enschede heeft ondertekend om de binnenstad in 2025 emissievrij te bevoorraden.

We benutten kansen rond circulaire economie

De economie zal in de toekomst steeds meer worden ingericht volgens het principe van maximale herbruikbaarheid van producten en grondstoffen en minimalisering van waardevernietiging. Dat biedt kansen voor zowel overheid, ondernemers, als consumenten.

- ✘ We benutten de kansen van de circulaire economie in ons arbeidsmarktbeleid;
- ✘ We ondersteunen lokale, regionale en (inter)nationale initiatieven waar het kan. (b.v. circulaire bouw, reststromen als grondstof, lokaal, seizoensgebonden voedsel, etc.).

We gaan voor afvalloos Twente

Wij onderschrijven nog steeds de doelstellingen op weg naar “Twente afvalloos in 2030”. Het principe en de implementatie van Diftar heeft zijn effecten op deze doelstellingen voor Enschede bewezen. Na-scheiding, als toevoeging op het huidige voorscheiden, wordt gezien als een mogelijke aanvulling om

de gestelde doelen te behalen. Wij gaan verder onderzoeken of en hoe het principe van nascheiden kan worden toegepast.

Een neveneffect van diftar is de toename van afvaldump en zwerfafval. Op dit neveneffect gaan we strenger handhaven, maar tegelijkertijd moeten ook de oorzaken ervan worden opgelost:

- ⊗ Begin 2018 heeft de Raad besloten een onderzoek te doen naar de haalbaarheid van een keuzemodel waarbij huishoudens de vrije keuze hebben in het aantal en grootte van de inzamelmiddelen voor restafval, gft-afval, oud papier en verpakkingen. De resultaten van dit onderzoek zullen in het voorjaar van 2019 aan de Raad worden gepresenteerd en besproken. Bij dit onderzoek wordt ook de mogelijkheid, wenselijkheid en de vorm van het invoeren van omgekeerd inzamelen betrokken.

We beginnen bij onszelf

We moeten als gemeente zelf het goede voorbeeld geven. Daarom gaan we voor duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen in de brede zin en hebben we aandacht voor duurzaam vervoer. Dit nemen we als expliciet punt op bij onze aanbestedingen. Ook brengen we het belang van duurzaam vervoer onder de aandacht bij anderen (bijvoorbeeld op het gebied van openbaar vervoer). Duurzaamheid weegt als criterium zwaar mee in aanbestedingen waar de gemeente invloed op heeft. We dagen gesubsidieerde organisaties en partners uit mee te doen in onze ambitie als het gaat om opwekken van duurzame energie en besparen van energieverbruik.

Sociaal Domein & Jeugd: Verder bouwen, Scherpe keuzes

Enschede wil een stad zijn waar iedereen die de zorg en ondersteuning krijgt die nodig is. Een stad waar je prettig op kunt groeien en waardig oud kunt worden. Waar mensen naar elkaar omkijken. Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Daarom verdienen zij onze aandacht en steun. Aan die ambitie is de afgelopen jaren al hard gewerkt.

In Enschede zijn al jaren meer mensen werkloos dan landelijk de trend is. Daarnaast hebben inwoners van Enschede relatief meer zorg en ondersteuning nodig. Meer dan eens 'erven' kinderen problemen van hun ouders, zoals werkloosheid of een zorgvraag. Het doorbreken van dit patroon is onze grootste uitdaging. Hier maken we werk van.

Het liefst zouden we werken aan een ambitie waarbij we uitkomen met de middelen voor het sociaal domein die we vanuit Den Haag krijgen. De praktijk is dat we dat niet kunnen, zonder daar zeer pijnlijke maatregelen aan te verbinden. Dat is voor ons niet acceptabel. Het zou ons belemmeren in doen wat nodig is. We moeten onze bestedingen in het sociaal domein terugdringen om zo de tekorten te verminderen en ruimte te houden om ook in andere, voor Enschede belangrijke thema's, te kunnen investeren.

Enschede compenseert sinds jaar en dag structureel rijksbezuinigingen in het sociale domein. De noodzaak van de lobby naar het Rijk op dit punt blijft aanwezig.

Preventie vormt de kern van onze aanpak. Daarnaast hanteren we de volgende uitgangspunten:

- ✘ We houden de zorg betaalbaar
- ✘ We versterken de wijkteams
- ✘ We houden voorzieningen in de wijk toegankelijk
- ✘ We hebben oog voor mantelzorgers en vrijwilligers
- ✘ We bestrijden fraude en misbruik
- ✘ We investeren in meedoen en thuisvoelen
- ✘ We willen dat meer Enschedeërs aan het werk gaan
- ✘ We onderkennen de belangrijke maatschappelijke rol van het onderwijs.
- ✘ We zoeken naar duurzame oplossingen voor schulden en armoede op en helpen nieuwe problemen voorkomen

We houden de zorg betaalbaar

Een succesvolle transformatie heeft betrekking op alle onderdelen van beleid en uitvoering in het sociaal domein, zonder te blijven inzetten op radicale vernieuwingen. Het gehele systeem moet kritisch tegen het licht gehouden worden.

- ✘ Om te beginnen leggen we een expliciete verbinding tussen Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Participatiewet, door te gaan werken met een integraal budget voor de drie opgaven. Zo geven we vorm aan de ontschotting. Daarbij hebben wij in het bijzonder oog voor de jeugd en gezinnen. Er zal altijd ruimte moeten blijven om stadsgenoten die het nodig hebben te kunnen blijven helpen. Met dat basisprincipe houden we rekening in onze begroting. We richten ons daarbij op coördinatie, preventie en samenhang. Het uitgangspunt is dat onze inzet bijdraagt aan de gezondheid en participatie van onze inwoners. De flexibiliteit van middelen zit in de omvang van het bedrag. Daarom krijgt één van de wethouders in het college de coördinerende taak rondom de transformatie in het sociaal domein;

- ✘ We gaan uit van vertrouwen in de inwoner en zorgaanbieder. We streven er naar maatwerk te leveren als algemene voorzieningen niet toereikend blijken. Zo maken we het speelveld voor inwoners die zorg en/of ondersteuning nodig hebben en professionals eenvoudiger. Hun leefwereld is leidend, niet de systeemwereld. De ervaren benadering is warm;
- ✘ Kinderen en jongeren krijgen onze warme aandacht. Zij zijn de toekomst van onze stad. Een toekomst waar ze er maar één van hebben. Daarom focussen we onze zorg op de volgende generatie. We gaan er vanuit dat algemene voorzieningen op wijk- en buurtniveau onze inwoners voldoende ondersteunen. Daarna komen de aanvullende individuele voorzieningen in beeld;
- ✘ We gaan analyseren hoe we stadsgenoten die gebruik maken van meerdere regelingen in het sociale domein op een meer effectieve en efficiënte manier kunnen helpen;
- ✘ We staan voor ons beleid in het sociaal domein. Dat kan spanning opleveren in individuele gevallen. Het wordt voor ons allemaal de kunst om individuele gevallen niet het speelveld in de gemeenteraad te laten bepalen. Dat vraagt dat we de consequentie accepteren van de gemaakte keuzes en bijsturen als blijkt dat het beleid voor grote groepen inwoners onacceptabele gevolgen heeft;
- ✘ Om te komen tot de ontschotte en integrale aanpak van hulpvragen stellen we een top-100 aanpak op. In de top 100 gezinnen met de grootste en meest omvangrijke zorgvraag liggen de grootste kansen om de zorg en ondersteuning anders en beter in te richten. Deze aanpak wordt gekoppeld aan de inclusieve wijk en de samenwerking met zorgverzekeraar Menzis;
- ✘ We willen hergebruik van alle herbruikbare (thuis)zorghulpmiddelen zoals bijvoorbeeld scootmobielen, rollators en trapliften stimuleren. Hiermee dragen we bij aan duurzaam omgaan met zorgmiddelen;
- ✘ Indicaties die niet recent zijn herzien, nemen we onder de loep. Dat doen we om te kijken of we nog het juiste doen voor de ontvanger van de zorg. Periodiek blijven de wijkteams bezien of de geboden zorg en ondersteuning nog past bij wat nodig is;
- ✘ Zorg en ondersteuning moet aansluiten bij de noodzaak. In dit kader willen we een blijverslening voor ouderen faciliteren; we onderzoeken daarbij nadrukkelijk financiering door derden. Deze lening kan worden aangesproken voor het doen van aanpassingen in eigen huis, zodat ook kwetsbare ouderen langer in staat zijn om thuis te blijven wonen;
- ✘ De contractering van de zorg in de huidige vorm sluit niet meer aan bij de uitdagingen waar we voor staan. Door het grote aantal aanbieders in de markt is het moeilijk om goede en langdurige afspraken te maken. We werken toe naar strategische partnerships waarbij meer verantwoordelijkheid bij minder aanbieders komt te liggen en contracten voor een langere periode worden afgesloten. We onderzoeken als pilot of we één zorgaanbieder kunnen koppelen aan een specifieke wijk. We sturen op behaalde resultaten door onze partners. Daarom beperken we deze periode het aantal aanbestedingsprocedures tot een minimum;
- ✘ We blijven ook inzetten op het verminderen van de administratieve lasten en het tijdig aanleveren van facturen. Alles om meer grip te krijgen op onze uitgaven.

We versterken de wijkteams

- ✘ We vinden het onze taak om te signaleren waar bureaucratie het leveren van goede ondersteuning in de weg staat. Dat gaat niet altijd om situaties die we zelf kunnen beïnvloeden. Wél kunnen we, samen met zorgverleners en andere betrokkenen, de signalen die we zien of krijgen agenderen op de juiste plek. In de wijkteams gaan we hier expliciet werk van maken;
- ✘ De wijkteams krijgen een steeds nadrukkelijker integrale verantwoordelijkheid in de uitvoering. De kwaliteit van de uitvoering bepaalt uiteindelijk het succes van dichtbij ervaren zorg en ondersteuning voor onze inwoners;
- ✘ We investeren in de kwaliteit van de uitvoering: we brengen de wijkteams op orde in termen van capaciteit en arbeidsvoorwaarden;
- ✘ Wijkteams krijgen een nog steviger rol in het bepalen van de toegang tot zorg en gaan ook budgetverantwoordelijkheid dragen;

- ✘ Voor de toegang tot specialistische jeugdzorgvoorzieningen gaan we werken met een speciaal gemeentebreed toegangsteam. Dit team is nog beter in staat om erop toe te zien dat de juiste zorg bij kwetsbare jongeren terecht komt. Aanvullend willen we afspraken gaan maken met huisartsen en andere externe verwijzers over de toegang tot deze voorzieningen. Hiermee voorkomen we een waterbedeffect en werken we aan het versterken van onze zorginfrastructuur. De onderwijs-jeugdhulp-arrangementen (OJA) breiden we op termijn uit naar alle delen van de stad;
- ✘ We zetten in op preventie en vroegsignalering wanneer het jeugd en jongeren betreft (bijvoorbeeld als het gaat om de risico's en gevolgen van verslavende middelen). We stimuleren optimalisatie van de samenwerking tussen onderwijs en hulpverleners;
- ✘ We bieden hulp en begeleiding aan slachtoffers van huiselijk geweld, loverboys, mensenhandel en prostitutie;
- ✘ Echtscheidingen hebben invloed op het welzijn van de betrokken kinderen en zijn regelmatig een grote oorzaak van schulden. Wijkteams krijgen een rol in het treffen van preventieve maatregelen voor het tegengaan van vechtscheidingen. We investeren extra in preventieve maatregelen, zoals goede begeleiding van stellen en kinderen;
- ✘ Alle gemeenten hebben de opdracht om voor 1 oktober 2018 een integrale aanpak verwarde personen te realiseren op het voorkomen van persoonlijk leed en het verminderen van ervaren overlast. Wijkteams zien een verzwaring van de problematiek. We willen de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen versterken en verbeteren, zodat we de ontbrekende schakels gezamenlijk in kunnen vullen.

We houden voorzieningen in de wijk toegankelijk

- ✘ De mensen die nu in het jeugdwerk aan de slag zijn, doen belangrijk werk voor de jonge generaties in onze stad. Die mensen en hun netwerk willen we blijven steunen. Wel willen we het jongerenwerk uitdagen om verbindingen te maken met bijvoorbeeld sportverenigingen en het culturele domein om op die manier vernieuwing en inspiratie te brengen. De huidige inrichting van het jongerenwerk is geen doel op zich;
- ✘ Het welzijnswerk is de afgelopen jaren gemoderniseerd en verder ingericht op de behoeftes in de wijken. Op die manier kan meer hulp beschikbaar zijn waar dat nodig is. Hierbij zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met andere zorgdomeinen, maar ook met bijvoorbeeld sportverenigingen en cultuur;
- ✘ Omdat we voorzieningen dichtbij de inwoners willen organiseren blijven laagdrempelige plekken voor ontmoeting en lichte ondersteuning in wijken van groot belang. Vaak kan een informele voorziening in de wijk al helpen bij het oplossen van hulpvragen van inwoners. Verder willen we hiermee graag de beweging in gang zetten van individuele voorzieningen naar algemene voorzieningen. Deze algemene voorzieningen zijn laagdrempelig te organiseren. Ze kunnen bovendien van diverse organisaties zijn. Tegelijkertijd bieden deze voorzieningen voor een groot deel van de hulpvragen een uitstekende oplossing en kunnen die voorzieningen mantelzorgers ondersteunen.

We hebben oog voor mantelzorgers en vrijwilligers

- ✘ Enschede kent veel vrijwilligers, bijvoorbeeld op het gebied van eenzaamheidsbestrijding. We zijn trots op al het werk dat vrijwilligers verzetten. Zij zijn van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Daarom blijven we vrijwilligerswerk ondersteunen;

-
- ✘ Mantelzorg is een belangrijke en waardevolle vorm van ondersteuning. Omzien naar de ander geeft voldoening en kan duurdere zorg voorkomen. Om te voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken of zijn, helpt het wijkteam bij het zoeken naar tijdelijke verlichting van deze taken of andere informele vormen van zorg;
 - ✘ Binnen het mantelzorgbeleid blijven we werkgevers bewust maken van de balans in belasting van mantelzorgers. Voor jonge mantelzorgers heeft het onderwijs een signaalfunctie.

Enschedeërs zijn we allemaal

Enschede is een stad die staat voor een gelijkwaardige en diverse samenleving. We willen iedereen gelijk behandelen ongeacht etniciteit, religie of geaardheid. We houden aandacht voor acceptatie en integratie van iedereen die in Enschede wil zijn wie hij is en blijven LHBTI+ beleid ondersteunen.

We bestrijden fraude en misbruik

We werken vanuit vertrouwen. Dat geldt zowel voor onze inwoners als voor onze zorgaanbieders en zorgprofessionals.

- ✘ Schenden van het vertrouwen, misbruik en fraude van of met gemeentelijke voorzieningen of zorggeld wordt hard aangepakt;
- ✘ We sturen op kwaliteit, toezicht en handhaving. Fraude mag niet lonen en tast de wortels van ons solidariteitsprincipe aan.

We investeren in meedoen en thuisvoelen

In het kader van meedoen en thuisvoelen blijven we investeren in nieuwkomers.

- ✘ We houden de bed, bad, brood en begeleidingsregeling in stand voor de mensen die uitgeprocedeed zijn. Dit gaan we nog beter en kostenbewuster organiseren;
- ✘ We blijven met de VNG en het Rijk in gesprek over de financiering van de bed, bad, brood en begeleiding opvang en de ontwikkeling van Lokale Vreemdelingen Voorziening locaties;
- ✘ Als er een landelijke vraag komt voor het onderbrengen van (uitgeprocedeerde) asielzoekers dan zal Enschede haar verantwoordelijkheid hiervoor nemen;
- ✘ Voordat we de opvang van asielzoekers starten, gaan we in gesprek over de randvoorwaarden waarbinnen we de opvang organiseren. Deze randvoorwaarden vormen onderdeel van onze afweging.

We willen dat meer Enschedeërs aan het werk gaan

- ✘ Investeren in economische groei zorgen voor het beste medicijn tegen vele klachten: werkgelegenheid. We gaan er vanuit dat er minder individuele ondersteuning nodig is voor de mensen die dicht bij de arbeidsmarkt staan. Hier zien wij een nadrukkelijker rol voor ondernemers en de uitzendbranche;
- ✘ Groepsgebonden ondersteuning op basis van vraag naar personeel blijven we geven;
- ✘ We blijven investeren om de mismatch te verkleinen die er is tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dat doen we door bijscholen en omscholen. Hierbij hebben we vooral aandacht voor de domeinen zorg en techniek en kansen in Duitsland (diplomaerkenning);
- ✘ De mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt zullen ondersteund worden vanuit de wijkteams. Hier kan de integrale afweging gemaakt worden wat de beste vorm is;
- ✘ We geven opdracht om de hele keten van dagbesteding tot werk in beeld te brengen en te stroomlijnen, inclusief de functie en rol van de kennis en infrastructuur van de DCW. Op die manier helpen we mensen stappen te maken in hun participatie;
- ✘ We willen dat iedereen met een bijstandsuitkering een bijdrage levert aan de samenleving. Op die manier vergroten we de participatie in een tijd waarin de economie weer aantrekt. We willen dat er over 4 jaar beduidend minder Enschedeërs afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering en sturen hierop;
- ✘ Binnen de grenzen van budget en capaciteit ontwikkelen we een aanpak waarbij mensen met een uitkering jaarlijks een contactmoment hebben.

We zoeken naar duurzame oplossingen voor schulden en armoede en helpen nieuwe problemen voorkomen

Wanneer mensen zich dagelijks druk moeten maken over de vraag of ze uitkomen met hun geld, dan komt dit niet ten goede aan hun welzijn en het mee kunnen doen in de Enschedese samenleving. Daarom blijven we actief armoedebeleid uitvoeren. We gebruiken de inzichten uit de schaarstetheorie om onze inwoners zo goed mogelijk bij te kunnen staan. De schaarstetheorie richt zich op de invloed van geldzorgen op het gedrag van mensen en de gevolgen die dat heeft voor de keuzes die iemand daardoor maakt.

- ✘ In de uitvoering van het armoedebeleid leggen we steeds meer het accent bij de wijkteams. Zij hebben het beste zicht op de situatie van een huishouden en staan het dichtst bij de mensen;
- ✘ We doen nu geen uitspraak over bijstelling van beleid op het gebied van kwijtschelding of armoede. Wel lichten we het brede sociaal domein door op maximaal rendement van iedere euro. Als op basis van dat onderzoek blijkt dat het rendement van de euro's in het sociaal domein niet gemaximaliseerd kan worden, ligt de mogelijkheid open om de tekorten verder terug te brengen door het aanscherpen van het beleid;
- ✘ Daar waar mensen in de schulden dreigen te komen moeten we preventief kunnen handelen. We erkennen dat we hier (net als andere overheden) een aandeel in hebben. We willen zelf niet de oorzaak zijn van het verergeren van schulden, binnen de grens van de rechtvaardigheid. Maatschappelijke initiatieven zoals Present, Voedselbank, Diaconaal Platform, Fonds Bijzondere Noden (en anderen) hebben hierin een belangrijke rol. Die ondersteunen we. Als er schulden zijn dan gaan we naast de reguliere schuldhulpverlening experimenteren met alternatieven. Hierbij nemen we de lessen zoals geleerd elders in Nederland nadrukkelijk mee;
- ✘ Waar mogelijk sluiten we graag aan bij de landelijke brede schuldenaanpak van het kabinet;
- ✘ Met de rechtbanken willen we beter gaan samenwerken op het terrein van bewindvoering.

We onderkennen de belangrijke sociaal-maatschappelijke rol van het onderwijs

Het onderwijsveld zien wij als een belangrijke vindplaats van kansen en uitdagingen die gekoppeld kunnen worden aan het sociale domein en economie. Vroegtijdige signalering van problemen is een randvoorwaarde voor sturing op preventie.

- ✘ Met onze schoolbesturen blijven wij voortdurend in gesprek, omdat scholen een steeds belangrijker rol in wijken en buurten spelen. Ook de verwachte afname van leerlingenaantallen in de regio zal daarbij een onderwerp moeten zijn;
- ✘ Wij vinden het belangrijk om samen met de scholen en andere kennisinstellingen de visie op de veranderende toekomst van het onderwijs vorm te geven. Dat doen we in samenhang met onze samenleving. Daarbij wordt ook de onderwijshuisvesting betrokken;
- ✘ We blijven investeren in de lokale educatieve agenda. Zodoende blijven we ons samen met de onderwijsinstellingen inzetten voor zelfbewuste, zelf verantwoordelijke jongeren die hun talenten kennen en weten in te zetten;
- ✘ In het tegengaan van schooluitval hebben we goede vorderingen gemaakt. Hier willen we ook stevig op blijven inzetten;

- ⊗ Met voorschoolse educatie krijgen peuters spelenderwijs taalles. Wij blijven hier met de mid-delen van het rijk op inzetten samen met onze partners;
- ⊗ Enschede en de regio komen handen tekort in de tech-nieksector. De doorstroom VMBO B/K – MBO – arbeidsmarkt verdient de nodige aandacht. Leerwerktrajecten en beroepsgerichte stages die toeleiden tot deze arbeidsmarkt krijgen de aandacht. Dat geldt ook voor techniekonderwijs in het primair en voortgezet onderwijs;
- ⊗ Ook het beheersen van de Duitse taal vergroot de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt, dat blijven we bena-drukken bij onze partners;
- ⊗ Laaggeletterdheid belemmert volwaardig meedoen in de maatschappij. We zetten ons actief in met onze partners om laaggeletterdheid te bestrijden;
- ⊗ We vinden het belangrijk dat mensen zelf kunnen kiezen naar welke school hun kinderen gaan. Tegelijkertijd vinden we het ook belangrijk dat kinderen op school in contact komen met kinderen met verschillende culturele achtergronden. Als gemeente kunnen we daar niet op sturen. Wel kunnen we aandacht vragen voor dit onderwerp bij schoolbesturen. Dit punt zullen we dan ook op de agenda zetten in onze gesprekken met de verschillende scholen in de stad.

Studenten

In Enschede wonen veel studenten van ROC van Twente, Hogeschool Saxion en de Universiteit Twente. Daarmee is Enschede een echte studentenstad. Na hun studie zijn de studenten belangrijk voor de economische ontwikkeling van Enschede en Twente. Wij betrekken (internationale) studenten actief om mee te blijven praten over de uitvoering en doorontwikkeling van het studentenbeleid op bijvoorbeeld participatie, huisvesting en carrière perspectief in de regio. Dit doen wij zodat studenten hier met plezier studeren en hen te binden aan de regio. We behouden de functie van student-ambtenaar ten behoeve van het studentenbeleid.

Bruisende stad: Enthousiasme en mogelijkheden

De Nederlandse economie is de afgelopen tijd een stuk verbeterd. Dat zien we in Enschede ook terug. Enschede heeft de weg naar groei en bloei weer kunnen inslaan. Er liggen nog behoorlijk wat uitdagingen, waar we op kortere of langere termijn een oplossing voor moeten vinden. Het belangrijkste ingrediënt voor die oplossingen, de dynamiek, is volop aanwezig. Nu wordt het de kunst om al het goede wat die energie oplevert, om te zetten naar kansen waar iedere Enschedeër voordeel van kan hebben.

In de komende collegeperiode willen wij de positieve kracht die we nu voelen, nog verder versterken via de volgende uitgangspunten:

- ✘ We zien de economie als middel om de kracht van Enschede te versterken
- ✘ We houden Enschede bereikbaar
- ✘ We houden Enschede veilig
- ✘ We zien de toegevoegde waarde van sport
- ✘ We zien de toegevoegde waarde van cultuur

We zien de economie als middel om de kracht van Enschede te versterken

Enschedeërs zijn in het algemeen trots op hun gemeente en regio. Wij zouden graag zien dat elke inwoner zich ambassadeur voelt van onze bruisende stad. Wij onderkennen dat ruimte voor ondernemen door zelfstandigen van groot belang is voor de bloei en verdere ontwikkeling van onze gemeente en haar inwoners.

- ✘ Enschede als gastvrije, en aantrekkelijke stad wordt steeds populairder. Dit biedt kansen voor de lokale vrijetijdseconomie;
- ✘ De ingezette lijn van de promotie van Enschede zetten wij voort. Daarbij willen we bekijken hoe we onze positie als hotspot voor kennis en innovatie hier nog beter aan kunnen verbinden;
- ✘ We gaan onderzoeken in hoeverre de diverse activiteiten voor de profilering van onze gemeente en regio kunnen worden samengevoegd, om een betere afstemming en meer slagkracht te bewerkstelligen. Daarbij hoort wat ons betreft ook een versteviging van de lobby richting Europa, in samenwerking met landsdeel Oost;
- ✘ Wij zijn trots op de manier waarop onze binnenstad zich ontwikkeld. Enschede heeft zich daarmee in de regio en daarbuiten op de kaart gezet. Wij willen samen met onze binnenstad-ondernemers bekijken hoe we het Actieprogramma Binnenstad op een andere manier kunnen voortzetten;
- ✘ Enschede wil continu groeien en ontwikkelen. Dit vraagt om visie en gesprek over de koers. In 2017 is het gesprek met de raad gestart over de groei van de stad. Dit proces zetten we door.
- ✘ Een ambitie die bij de groei van de stad past is de verdere groei van het huidig aantal arbeidsplaatsen;
- ✘ We zullen onverminderd blijven inzetten op het stimuleren en faciliteren van ondernemende initiatieven in onze gemeente;
- ✘ Versterken van regionale economische ontwikkelingen ondersteunen wij vanuit de Agenda van Twente;

- ✘ Onze eigen inspanningen rond economisch beleid concentreren zich op het ondersteunen van ontwikkelingen rond Kennispark, Binnenstad en TecBase Twente;
- ✘ Wij willen de TecBase nu de ruimte bieden om de vastgestelde ambities en mogelijkheden in te vullen en te concretiseren. We vinden dat de manier waarop de governance is ingericht niet meer past in de huidige ontwikkelingen;
- ✘ De gebiedsontwikkeling rondom het Kennispark (incl. het voormalige Business & Sciencepark) vinden wij belangrijk voor de toekomst van Enschede en de regio. Wij zien ruimte voor organische groei, waarin creativiteit, ondernemerschap en samenwerking tussen verschillende partijen de ruimte krijgen. Novel-T zien wij als onderdeel van dit ecosysteem waar het gaat om stimulerende en faciliterende rol van Novel-T voor de verdere economische groei van Enschede en doorontwikkeling van bedrijven. Beide ambities blijven wij ondersteunen;
- ✘ We zien graag dat Enschede, vanuit de unieke mogelijkheden die we daartoe nu al hebben, zich verder ontwikkelt tot de ‘drone-hoofdstad’ van Europa. Ter stimulering daarvan gaan wij het initiatief nemen voor een internationale drone-wedstrijd “de 24 uur van Enschede”.

Zondagsrust en zondagmiddagopenstelling

Enschede is steeds meer een aantrekkelijke winkelstad voor onze hele (eu)regio. In dat kader horen wij de roep tot een wijziging van de huidige afspraken rondom de koopzondagen. Wij vinden het van belang om daarbij wel oog te blijven houden voor de balans tussen ontspanning en inspanning. Voor onze inwoners en voor de stad als geheel. Uit respect voor enerzijds de wens tot zondagsrust en anderzijds de wens tot zondagsopenstelling, gaan we de bestaande winkeltijdenverordening wijzigen. Daarbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- ✘ Ondernemers die dat wensen, mogen op zon- en feestdagen (met uitzondering van Nieuwjaarsdag, 1^e Paasdag, 1^e Pinksterdag en 1^e Kerstdag) open zijn tussen 13.00 en 18.00 uur;
- ✘ Ondernemers die niet open willen op zon- en feestdagen mogen gesloten blijven. Van verplichting en/of druk om open te gaan kan en mag geen sprake zijn;
- ✘ Medewerkers mogen niet worden verplicht om op zondag te werken of vanwege bezwaar tegen werken op zondag niet worden aangenomen;
- ✘ We vragen de ondernemers een ‘meldpunt zondagsrust’ in te richten waar mensen zich kunnen melden wanneer er sprake is van een ervaren verplichting tot opening of tot werken op de zondagmiddag;
- ✘ Rond de Enschede Marathon en andere grote binnenstadsevenementen, vragen we de winkeliers nadrukkelijk terughoudend te zijn bij het gebruik maken van de mogelijkheid tot zondagmiddagopenstelling;
- ✘ Op zondagen geldt vanaf 13u op straat betaald parkeren.

We houden Enschede bereikbaar

Een van onze speerpunten blijft het vergroten van de bereikbaarheid van Enschede en mobiliteit in en rondom onze stad.

- ✘ Elektrisch vervoer en nieuwe ontwikkelingen zoals vervoer op waterstof of vervoer in deeleconomie zijn belangrijk voor de toekomst. Wij spannen ons maximaal in om initiatieven om dit verder mogelijk te maken te faciliteren en aan te jagen;
- ✘ Wij willen de lobby voor verbetering van interregionale spoorverbindingen en automobilititeit intensiveren. Hierbij ligt de focus niet exclusief maar wel nadrukkelijk op de ontsluiting naar en van Zwolle en Munster;
- ✘ Het probleem van de interne doorstroming en bereikbaarheid nemen we zeer serieus. Voor zowel de economische groei als de leefbaarheid is dat essentieel. De huidige mobiliteitsbud-

getten zijn ontoereikend om de bereikbaarheid op peil te houden en te verbeteren. Om die reden maken we extra middelen vrij in deze coalitieperiode. Deze worden op basis van de mobiliteitsvisie ingezet. Daarbij ligt het voor de hand voor de externe bereikbaarheid ook andere financieringsbronnen aan te boren zodat we voor de interne bereikbaarheid meer middelen beschikbaar houden;

- ⊗ Naast bereikbaarheid bespreken we verkeersveiligheid met inwoners en investeren we in het verbeteren daarvan, o.a. door het slim combineren van werkzaamheden;
- ⊗ Wij continueren het ingezette beleid voor stimuleren van fietsgebruik. Daarbij willen wij de nu ervaren onveiligheid en overlast van (gemotoriseerd) scooterverkeer in de binnenstad terugdringen;
- ⊗ Deze periode gaan we de verkeersproblemen in Noord aanpakken. Door het vele verkeer in dat deel van de stad slibben de singels en de Hengelosestraat dagelijks vol, met als gevolg veel sluijverkeer in de omliggende wijken en straten (o.a. Bolhaar en Roessingsbleekweg). Daarnaast zal er ook een oplossing moeten worden gevonden voor het ontbreken van een adequate verbinding tussen Enschede Noord/Deurningerstraat en de UT/Kennispark. Uitgangspunt daarbij is om compenserende maatregelen hiervoor te realiseren binnen de bestaande infrastructuur. Mocht uit onderzoek blijken dat dit niet mogelijk is en andere maatregelen noodzakelijk zijn waarvoor geen dekking aanwezig is binnen het mobiliteitsbudget dan doen we een voorstel om in deze periode extra budget hiervoor vrij te maken;
- ⊗ Wij onderzoeken hoe we andere 'hotspots', waar het verkeer minder makkelijk kan doorstromen, kunnen aanpakken;
- ⊗ Wij starten in 2018 met de voorbereidingen herinrichting van de Gronausestraat in Glanerbrug. Samen met de Dorpsraad, ondernemers en een vertegenwoordiger van initiatiefnemers rond dit dossier, gaan we bekijken welk pakket aan maatregelen het meest efficiënt is om tot een gedegen en goede herinrichting te komen;
- ⊗ Daarnaast zal deze coalitieperiode ook worden onderzocht of een eventuele extra ontsluiting van de zuidzijde van Glanerbrug nodig is, en zo ja, hoe die kan worden gerealiseerd.

Parkeren

Om parkeren in Enschede betaalbaar te houden, is het belangrijk om de tarieven niet te hard te laten stijgen. Wij zetten de geplande tariefsverhoging van €0,10 door. Een deel van de opbrengst voegen wij jaarlijks toe aan het mobiliteitsbudget. Het overige komt beschikbaar voor bredere investeringen.

We houden Enschede veilig

In het algemeen wordt de leefbaarheid in onze gemeente positief gewaardeerd. Dat willen wij zo houden. Overlast wordt niet gezien als een 'constant' probleem; ruimte voor flexibiliteit in de aanpak daarvan vinden we daarom belangrijk.

- ⊗ Op dit moment constateren we een structureel tekort van het aantal handhavers in onze gemeente. De komende jaren gaan we hier structureel op investeren;
- ⊗ Onze inwoners mogen van het stadsbestuur verwachten dat de diverse vormen van overlast daadkrachtig worden aangepakt en tegengegaan. Hieronder vallen nadrukkelijk ook woonoverlast en ondermijning. Om dit te kunnen bereiken en het vertrouwen in de overheid te waarborgen, is handhaving van de afspraken en regels in onze gemeente noodzakelijk;
- ⊗ Daar waar inwoners onveiligheid en overlast ervaren zullen adequate maatregelen worden genomen. Daarom zullen wij opnieuw pleiten voor uitbreiding van het aantal wijkagenten, en hun zichtbaarheid in onze straten en wijken;

- ⊗ We introduceren nieuwe functionarissen voor Enschede, de verbindingsambtenaar veiligheid. Deze functionarissen zullen een signalerende, verbindende en oplossingsgerichte rol hebben bij het aanpakken van situaties, die de veiligheid van onze leefomgeving aantasten. Door letterlijk actief aan de slag te gaan met onveilige situaties in wijken en buurten evenals zaken als loverboys en prostitutie problemen, zullen deze op een voor alle betrokkenen zichtbare manier intensiever worden aangepakt;
- ⊗ Landelijk is het initiatief genomen om in een tiental gemeenten experimenten toe te staan voor gereguleerde wietteelt. Wij kiezen ervoor om zelf geen pilot met betrekking tot gereguleerde wietteelt op te zetten en wachten eerst de resultaten van de huidige experimenten af, om daarna te bezien wat voor Enschede kan werken. We blijven ons sterk maken voor het voorkomen van vermenging van criminele activiteiten en coffeeshops.

We zien de toegevoegde waarde van sport

Sporten en bewegen vinden we belangrijk voor alle inwoners in onze gemeente. Daarom is dit ook de komende periode een nadrukkelijk aandachtspunt. Om deze initiatieven te ondersteunen reserveren wij hiervoor structurele middelen;

- ⊗ Ons beleid zal er op gericht blijven om de mogelijkheden om te sporten te stimuleren door bv samenvoeging/clustering. Om de ontwikkeling van een Open Sportcampus (met onder andere een fusieclub en de FC Twente vrouwen) op het Diekman te stimuleren, dragen wij bij aan de realisatie van een kunstgrasveld op die locatie;
- ⊗ Wij zien op diverse plekken in onze gemeente ontwikkelingen van actieve burgerinitiatieven, vanuit (omni) sportverenigingen en daarbuiten. Bij deze ontwikkelingen willen wij graag aansluiten en waar nodig ruimte bieden om initiatieven van inwoners te ondersteunen;
- ⊗ Enschede is in het verleden meerdere keren sportstad van Nederland geweest. In deze periode streven wij ernaar om sportief gezien bij de beste van Nederland te blijven;
- ⊗ Wij juichen het toe als sportverenigingen hun onderlinge samenwerking verder uitbouwen, zodat meer inwoners op sportief gebied bedient kunnen worden;
- ⊗ Zwembaden vervullen een belangrijke maatschappelijke rol in Enschede als het gaat om het aanleren van het zwemmen en het werken aan een gezonde leefstijl. Deze periode gaan wij een centrale zwemvoorziening creëren op het Diekman terrein. De zwembadvisie blijft in stand. Tegelijkertijd zien we in wijken en stadsdelen de behoefte aan decentrale zwemmogelijkheden. Wij zien hierin een rol voor sociaal-maatschappelijke (sport) initiatieven waar de mogelijkheid tot decentraal zwemmen onderdeel van uit kan maken;
- ⊗ Breedtesport en topsport krijgen een impuls door projecten als Noabersport, Topsport campus “het Diekman” en het burgerinitiatief ontmoetingsclusters te faciliteren en hiervoor een actieve lobby te voeren;
- ⊗ Sportaal heeft nadrukkelijk een faciliterende en klantgerichte rol voor de breedtesport in onze gemeente; zij ontwikkelen zich klantgericht en zijn daarop aanspreekbaar;
- ⊗ We vinden het belangrijk voor een bruisende stad dat de Enschede Marathon verbonden blijft aan het hart van Enschede;
- ⊗ Wanneer er nieuwe signalen zijn rondom de eventuele bodemvervuiling door kunstgrasvelden, doen wij een steekproef. Bij de aanleg van nieuwe velden zoeken we in samenwerking met de voetbalclubs naar de beste oplossing.

We zien de toegevoegde waarde van cultuur

Enschede is onder andere aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers, vanwege het rijke culturele aanbod. Na een periode van herijking, willen wij ons culturele aanbod graag versterken waar dat kan.

- ⊗ Wij zullen nieuwe initiatieven die het culturele aanbod versterken van harte ondersteunen en mogelijk maken. De mogelijkheden hiertoe zien wij toenemen, mede doordat Enschede inmiddels is aangewezen als een van de stedelijke regio's voor cultuur van Nederland;
- ⊗ We willen ons met onze collega-gemeenten graag inzetten op het verder uitbouwen van een Twentse visie op het culturele aanbod in onze (eu-)regio;

- ✘ De link tussen cultuur en onze inwoners willen we graag versterken. Hierbij hoort ook specifieke aandacht voor de amateurkunst. Daarnaast door de opgestarte initiatieven rondom de culturele huiskamer van de stad te faciliteren (het Wilminktheater met daarbinnen onze bibliotheek 2.0);
- ✘ Het instandhouden van 'culturage' (cultuuronderwijs op scholen) vinden wij van belang;
- ✘ Wij onderschrijven het belang van een moderne en toegankelijke Bibliotheekfunctie in relatie met de benodigde inspanningen rondom laaggeletterdheid;
- ✘ Als nieuwe richting voor cultuur, zien we de combinatie met de economische ontwikkeling van onze gemeente. De groei die we voor Enschede willen inzetten biedt immers ook nieuwe kansen voor verbreding en verdieping voor onze stad als culturele hotspot;
- ✘ Wij willen ons ervoor inzetten om in de komende periode opnieuw een groot evenement met landelijke uitstraling naar onze stad te halen;
- ✘ Om burgerinitiatieven te ondersteunen onderzoeken wij of we een collectieve aansprakelijkheidsverzekering af kunnen sluiten, zodat initiatiefnemers worden beschermd.

We zien dynamiek in stedelijke ontwikkeling, wonen en bedrijventerreinen

Enschede blijft in beweging, ook met het ontwikkelen van bloeiende wijken en ons stadshart. We verwachten nieuwe dynamiek voor het centrum, door de opgestarte ontwikkelingen rondom 'de Kop van de Boulevard'. We kunnen de vraag naar nieuwe kavels niet aan. Dat moet veranderen als we willen groeien richting 170.000 inwoners.

- ✘ Het vertrekpunt van onze strategie blijft groeien vanuit het hart. Daarnaast zal in deze periode Het Esmarkerveld en de Leuriks worden ontwikkeld voor woningbouw in het midden en hogere segment. Dit biedt ook kansen om andere binnenstedelijke gemeentelijke grondposities, parallel te laten ontwikkelen;
- ✘ Wij hanteren nog steeds de Woonvisie uit 2012, maar erkennen dat deze met onze nieuwe ambities aan een update toe is;
- ✘ We willen de ontwikkelingen voor woningbouw, samen met de corporaties, op een kwalitatieve wijze vormgeven: groeien met kwaliteit staat centraal. Daarbij hebben we aandacht voor voldoende betaalbare en passende woningen voor alle inkomensgroepen;
- ✘ Bij stedelijke ontwikkeling hebben we nadrukkelijk aandacht voor innovatie in de bouw (circulair, ICT-toepassingen, zorg & techniek, etc.);
- ✘ Wij willen het techniekprofiel van onze stad waar mogelijk zichtbaar maken in de openbare ruimte;
- ✘ We onderzoeken het kwalitatief verbeteren van ons Stationsplein en de aansluiting hiervan met de rest van de binnenstad zal ook worden onderzocht;
- ✘ In de uitwerking van de Dynamische InvesteringsAgenda (DIA) houden we oog voor de cultuurhistorische waarden;
- ✘ We hebben oog voor het slimmer en duurzamer organiseren van huisvesting van scholen;
- ✘ We houden van onze toegangswegen aantrekkelijk en sturen op een frisse uitstraling van de gevels daarlangs;
- ✘ In 2021 zal in heel Nederland de nieuwe omgevingswet van kracht worden. Deze heeft grote gevolgen. Daarom zien wij dit als de '4^e transformatie opdracht'. De wet zal gefaseerd worden

ingevoerd en onze aandacht vragen, vanwege de verstrekkendheid daarvan. Dat vraagt actieve betrokkenheid van de volledige raad en het college. Hierbij zal specifieke aandacht worden geschonken aan de diepe ondergrond;

- ⊗ Wij vinden het belangrijk dat de leefomgeving in onze gemeente schoon, heel en veilig is. Het algemene onderhoudsniveau 'basis' blijft de minimumeis voor onderhoud van de openbare ruimte en wordt in samenspraak met de inwoners op orde gehouden. Op deze manier werken we met elkaar aan een aantrekkelijk, verzorgde en schone leefomgeving;
- ⊗ Wij vinden dat onze inwoners meer invloed mogen krijgen, helemaal als het gaat over de gang van zaken in hun eigen leefomgeving en wijken. We onderzoeken hoe we de wijkbudgetten daarvoor kunnen inzetten;
- ⊗ Voor het concreet maken van de wijkbegrotingen, zoeken wij naar mogelijkheden waarbij inwoners de gelegenheid krijgen te prioriteren en daarmee invloed te kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving. Hierbij willen wij via een proef inwoners de mogelijkheden geven, bijvoorbeeld in de vorm van een wijkaandeel, een specifiek bedrag in te laten zetten voor aangedragen initiatieven in hun buurt of wijk;
- ⊗ Bij een goed vestigingsklimaat hoort een bedrijventerreinbeleid dat inspeelt op de actuele behoefte van ondernemers, door voldoende en passend aanbod aan bedrijventerreinen te hebben. In het kader van het proces herprogrammering bedrijventerreinen Twente zijn afspraken gemaakt dat van de gemeente Enschede wordt verwacht de plancapaciteit met 42,6 ha terug te brengen. Wij zijn van mening dat kwaliteit voor kwantiteit gaat. Hiermee houden wij bij het opstellen van een visie op de werklocaties nadrukkelijk rekening. De uitkomsten zetten wij af tegen het plan van aanpak en de regionale afspraken. Wij zoeken daarbij een balans die ook in financieel opzicht het meest optimaal is voor de gemeente;
- ⊗ Het is onze ambitie om naast de wijk- en dorpsraden (adviesorgaan college), een grotere doelgroep aan actieve Enschedeërs te bereiken, bijvoorbeeld met behulp van digitale middelen en het Enschede Akkoord.

Buitengebied

Het buitengebied is van grote waarde voor Enschede. Daar waar we groeien vanuit het hart van onze stad, beschermen we het buitengebied zoveel het kan tegen onwenselijke ontwikkelingen en verstedelijking.

- ⊗ We actualiseren de Gids Buitenkans in lijn met de nieuwe omgevingswet. Daarbij betrekken we belanghebbenden.

(G)één geld: Veel belangen en wensen

We investeren met onze begroting elk jaar nog altijd meer dan 650 miljoen euro in de stad, ondanks de jarenlange bezuinigingen. Toch voorzien we dat de komende coalitieperiode wederom een periode wordt van keuzes maken. We beseffen ons dat er geen makkelijke keuzes zullen bestaan, elke keuze is voelbaar. De tijd van “en en” ligt achter ons, het wordt steeds meer “of of”. Dat vraagt om een heldere financiële strategie die er op gericht is om de juiste balans te waarborgen.

We kunnen de stad alleen ontwikkelen als de financiële basis op orde is

Dat betekent dat we de komende vier jaar verder werken aan het afbouwen van financiële risico's:

- ✘ Uitgangspunt is het streven naar een gezonde schuldpositie en verhouding tussen vreemd en eigen vermogen;
- ✘ Het aandeel stille reserves in de weerstandscapaciteit bouwen we verder af, we streven er naar deze op de lange termijn niet mee te laten tellen in het weerstandsvermogen; We faciliteren ook de groei van de stad waarbij de inhoudelijke kwaliteit leidend is. We lichten het grondbedrijf opnieuw door;
- ✘ Besluiten over nieuwe bestemming van delen van de Usseler Es nemen wij binnen het best passende financiële regime;
- ✘ De gemeente moet zelf haar risico's kunnen opvangen. Daarom moet de weerstandsratio telkens boven de 1,0 zijn. We accepteren in 2018 en 2019 een lagere weerstandsratio als gevolg van eerder besluiten tot afboeken.

We doen meer met minder

De huidige tijd vraagt in toenemende mate om meer met minder doen. Dat is geen houdbare situatie, dus we moeten focus aanbrengen. Een heldere strategie voor de stad waar we ook onze middelen op richten.

- ✘ We lichten alle projecten door van onze organisatie. Wat onvoldoende waarde heeft voor onze strategie zetten we stop;
- ✘ We kijken kritisch naar het ontwikkelen van beleid binnen domeinen die bestuurlijk geen prioriteit hebben;
- ✘ Bovenstaande leidt ook tot een kostenbesparing op personeel, zolang het de uitvoering van onze kerntaken maar niet raakt;
- ✘ Bij focus hoort ook flexibiliteit: we vragen van de ambtelijke organisatie dat ze minder specialistisch gaat werken;
- ✘ Met betrekking tot FC Twente houden wij ons aan de gemaakte afspraken over herfinanciering. Mocht er reden zijn om hier van af te wijken, dan halen we vooraf de kaders op bij de gemeenteraad.

We investeren om de stad vooruit te helpen

Ondanks de bezuinigen die nodig zijn om de financiële situatie gezond te houden, investeert deze coalitie ook. Investerings die noodzakelijk zijn om de stad vooruit te helpen, en die op de langere termijn zelfs voor betere financiën kunnen zorgen.

We voegen budgetten op het sociaal domein samen tot Sociaal budget

Ook financieel gaan we volledig ontschot werken. Dat betekent dat we alle budgetten in het sociale domein samenvoegen in een sociaal budget. We verantwoorden die ook op het niveau van het sociale budget. Dat betekent concreet:

- ✗ Meevallers in het ene onderdeel compenseren nadelen in het andere. Zo behouden we het geld voor waar het voor bedoeld is: onze inwoners ondersteunen;
- ✗ Pas als het totale sociale fonds een positief resultaat kent, vallen deze middelen vrij.

We scherpen het inhoudelijk toezicht op subsidieontvangers aan

Diverse partijen in de stad zijn afhankelijk van subsidie van de gemeente Enschede. Daarmee zetten we vele maatschappelijke bewegingen in gang. Maar we scherpen het inhoudelijke toezicht aan:

- ✗ We willen dat gesubsidieerde partijen zoveel mogelijk vastgoed van ons betrekken, dan blijft het geld binnen de publieke context;
- ✗ We willen met onze partners ervaring op doen waar het gaat om het een "Enschede standaard" die we toepassen op kwaliteit van het toezicht, salariering, duurzaamheid en subsidieverlening.

We hanteren financiële spelregels

Om voorspelbaar financieel gedrag te bevorderen, zijn er deze periode de volgende spelregels van toepassing

- ✗ Tegenvallers worden binnen het eigen domein opgelost, meevallers zijn ter integrale afweziging;
- ✗ Zuinigheid wordt als waarde herkend en erkend;
- ✗ Nieuw beleid zal in eerste instantie moeten leiden tot vermindering van bestaand beleid;
- ✗ Weerstandsratio moet telkens zo snel als mogelijk boven 1,0 komen;
- ✗ Structurele uitgaven worden met als stelregel met structurele inkomsten gedekt;
- ✗ Bezuinigingsopgaven worden waar mogelijk doorvertaald naar Gemeenschappelijke Regelingen;
- ✗ Een positief rekeningresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Het doen van bestemmingsvoorstellen kan alleen bij een weerstandsratio boven de 1,0;
- ✗ Bij een geprognostiseerd negatief jaarresultaat in de concernrapportage van 1.000.000 euro of meer, maakt het college een voorstel hoe bij te sturen op dit resultaat.

We hanteren een financieel kader

Het startpunt van het financieel kader is de tussenstand die op 22 juni 2018 aan de Raad is gecommuniceerd. In deze tussenstand was er voor 2019 nog een begrotingstekort van -7,9 miljoen euro, aflopend naar -6,1 miljoen in 2022. Door de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen verbetert het begrotingssaldo en is er tegelijkertijd ruimte voor intensiveringen. Alle maatregelen van het coalitieakkoord meegerekend, eindigt het begrotingssaldo op -5,6 miljoen euro in 2019 en ontstaat er een begrotingsoverschot van 2,9 miljoen euro in 2022. Het effect op de weerstandsratio is dat deze in 2019 nog onder de gewenste 1,0 is, maar vanaf 2020 verbeterd.

Het vastgoed in onze stad is de afgelopen jaren meer waard geworden, wat niet voor een evenzo grote stijging van de OZB heeft geleid. Daarom belasten we eenmalig de waardeverhoging van woningen. Ook stijgt het tarief eenmalig, voor woningen met 6% en voor niet-woningen met 7,5%.

We verwachten ook in de komende jaren een waardeverhoging van het vastgoed. We houden de tarieven in dat geval gelijk, zodat de relatieve belastingdruk in dat geval weer daalt. Ook spreken we af dat bij waardedaling de komende periode het risico voor de gemeente is, dit compenseren we dat niet met tariefsverhoging. De totale verwachte meeropbrengsten maximaleren we ook, met uitzondering van meeropbrengsten door nieuwe of verbouwde objecten.

	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo voor coalitieprogramma	-7,9	-8,0	-6,2	-6,1
Bezuinigingen	7,0	9,8	10,2	10,8
Verhogen OZB	4,0	4,0	4,1	4,1
Verhoging parkeertarieven	0,5	0,9	1,2	1,6
Inkomsten toeristenbelasting	0,0	0,1	0,1	0,1
Scherpe keuzes Sociaal Domein	0,5	1,4	1,8	1,9
Maatregelen bijsturing 2018 doortrekken	0,5	0,4	0,3	0,3
Versoberen leefomgeving / fysiek	1,0	0,4	0,7	0,7
Vrijval BUIG middelen	0,0	0,7	0,2	0,2
Economie aan de markt	0,6	0,9	0,9	0,9
Korting op subsidies	0,0	1,0	1,0	1,0
Intensiveringen	-6,1	-4,8	-2,8	-1,4
Mobiliteit	-0,50	-0,50	-0,50	-0,25
Veiligheid en handhaving	-0,75	-0,75	-0,75	-0,38
Verbindingsambtenaar veiligheid	-0,15	-0,15	-0,15	-0,08
Economie	-1,00	-0,75	-0,75	-0,38
Sport	-0,20	-0,20	-0,20	-0,10
Duurzaamheid	-0,25	-0,25	-0,25	-0,13
Lokale Onderwijs Agenda (LEA)	-0,20	-0,20	-0,20	-0,10
Investering in wijkteams en i-sociaal (transformatie)	-1,20	-1,20		
Realisatiebudget bezuinigingen sociaal domein	-0,78			
Verwijderen honden uitlaatplaatsen (hup's)	-0,14			
ICT, Informatie Investeringsplan	-0,75	-0,75		
Enschede Akkoord	-0,21			
Kasschuif	1,4	0,2	-1,2	-0,4
Begrotingssaldo na coalitieprogramma	-5,6	-2,7	0,0	2,9
Ratio weerstandsvermogen	0,90	1,17	1,44	1,77

(getallen zijn in miljoenen euro, + verbetert begrotingssaldo, - verslechtert begrotingssaldo)

De bezuinigingen en intensiveringen worden hieronder toegelicht en zullen nader worden uitgewerkt in de begroting 2019-2023.

Toelichting

Deze coalitie zal de komende vier jaar totaal ongeveer 38 miljoen euro bezuinigen. We zien de volgende mogelijkheden om structureel te bezuinigen:

- ⊗ Inkomsten onroerende zaak belasting, voor zowel woningen als niet woningen worden deze hoger geraamd doordat we de waardeestijging van woningen doorrekenen en daarnaast OZB tarieven eenmalig laten stijgen;

- ✘ Parkeertarieven, deze zullen de komende jaren geleidelijk worden verhoogd. Een deel van de opbrengst wordt gebruikt voor de intensivering op mobiliteit;
- ✘ Toeristenbelasting, de motie meeropbrengsten toeristenbelasting wordt heroverwogen waardoor meeropbrengsten ook buiten doelgroepen in de toeristische sector kunnen worden gebruikt;
- ✘ Sociaal domein, er worden scherpe keuzes gemaakt. De maatwerkvoorziening compensatie eigen risico wordt niet meer uitgekeerd. Met het vergroten van diagnostische kennis aan de voorkant zetten we in op preventie en vroegsignalering. De zorg en ondersteuning voor de top 100 gezinnen met de grootste en meest omvangrijke zorgvraag wordt ontschot en beter ingericht. Indicaties die niet recent zijn herzien, worden onder de loep genomen. Subsidies in het sociaal domein worden herijkt;
- ✘ Leefomgeving, we bezuinigen door verwijderen van hondenpoepvoorzieningen en stopzetten van het actieprogramma Binnenstad. Daarnaast kunnen de begrote middelen voor de Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark (NOEK) vrijvallen;
- ✘ BUIG middelen, doordat Enschede de afgelopen jaren extra uitstroom bij de BUIG heeft gerealiseerd kunnen middelen die gereserveerd waren voor tekortafdekkingen vrijvallen. De ambitie voor de komende jaren is om de landelijke ontwikkeling te blijven volgen;
- ✘ Economie, de extra begrote middelen vanuit Enschede voor de Agenda voor Twente kunnen vrijvallen en een structurele bezuiniging op het ondernemersloket wordt doorgevoerd;
- ✘ Subsidies, een korting van €1 mln euro wordt doorgevoerd op de subsidies die de gemeente Enschede verstrekt.

Deze coalitie zal de komende vier jaren totaal voor ongeveer 15 miljoen euro intensiveringen oppakken. We stellen voor om dit te besteden aan:

- ✘ Mobiliteit, middelen om knelpunten in de hoofdinfrastructuur op te lossen en de bereikbaarheid van Enschede te verbeteren. Daarmee anticiperen we op een verwachte verkeerstoe-namen door de groeiende economie;
- ✘ Veiligheid en handhaving, onder andere voor het aanpakken van problematiek rondom woonoverlast en verwarde personen en het initiatief nemen tot een verbodingsambtenaar veiligheid;
- ✘ Economie, ingezet wordt op verdere ontwikkeling van focusgebieden Kennispark, Technology Base Twente en de Stadscampus. We versterken innovatie en de samenwerking tussen kennisinstellingen, ontwikkelaars en producenten. We vernieuwen daarmee de economische kracht en het profiel van Enschede en houden de stad ook in de toekomst economisch vitaal;
- ✘ Sport, middelen waarmee initiatieven vanuit de maatschappij kunnen worden ondersteund, bijvoorbeeld voor decentrale zwembad faciliteiten;
- ✘ Duurzaamheid, gericht op het stimuleren en faciliteren van de energietransitie naar opwekking van duurzame energie;
- ✘ Lokale Onderwijs Agenda (LEA), middelen voor een LEA in de nieuwe coalitieperiode;
- ✘ Wijkteams en i-sociaal, extra middelen voor het versterken van wijkteams en toegankelijk maken van voorzieningen in de wijk. Daarnaast wordt in samenwerking met andere gemeenten gewerkt aan een portaal voor inwoners met als doel meer regie op zorgvragen bij de inwoner te leggen en de informatievoorziening effectiever en meer toegespitst te maken op de vraag dan wel levensfase van de inwoner;
- ✘ Realisatiebudget bezuinigingen sociaal domein. Voor een aantal bezuinigingen is een eenmalige investering nodig om deze te realiseren;
- ✘ Verwijderen honden uitlaatplaatsen (hup's), eenmalige uitgave om hup's te verwijderen;
- ✘ ICT, Informatie Investeringsplan, gerichte investeringen om prioritaire ICT aanpassingen te kunnen doen;
- ✘ Enschede Akkoord, middelen om het gesprek over oplossen van maatschappelijke problemen op te starten tussen gemeenteraad en inwoners, bedrijven en instellingen.

De kasschuif is mogelijk doordat een aantal bestemmingsreserves pas na 2020 tot daadwerkelijke besteding komen.

Per saldo kiest de coalitie hiermee de komende jaren voor versterking van de financiële positie van Enschede. Aan het eind van de coalitieperiode is er een gezonde financiële basis waarmee eventuele financiële risico's in de toekomst kunnen worden opgevangen.

Portefeuilleverdeling **Coalitiepartijen**

Niels van den Berg

Zorg & Welzijn, Sport, Duurzaamheid, Burgerparticipatie, Organisatie

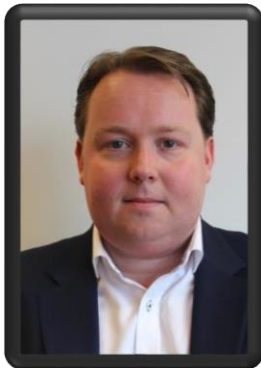
Stadsdeel Oost

Eelco Eerenberg

Financiën, Jeugd, Onderwijs, Economie, Innovatie

Stadsdeel Centrum

Jeroen Diepemaat

Stedelijke ontwikkeling, Wonen, Bedrijventerreinen, Cultuur, Citymarketing

Stadsdeel Noord

Arjan Kampman

Werk, Inkomen, Emancipatie, Arbeidsmarkt, Transformatie Sociaal Domein

Stadsdeel Zuid

Jurgen van Houdt

Leefomgeving, Bereikbaarheid, Circulaire economie, Asiel & Integratie, Beschermd Wonen

Stadsdeel West

